

Asia: Valokuvan sisällyttäminen televisio-ohjelmaan

Annettu: 26.2.1997

Valokuvien toisintaminen televisio-ohjelman kuvituksena, jolla korostettiin kuvissa esiintyvän henkilön ammatillisia saavutuksia, ei tapahtunut televisio-ohjelman kannalta toisarvoisessa merkityksessä. Kysymyksessä ei ollut myöskään päiväntapahtuman toisintaminen. Valokuvien toisintaminen ei siten ollut sallittua ilman valokuvaajan lupaa tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin tai 25 b §:n perusteella.

Selostus asiasta

Valokuvaaja A, asiamiehenään asianajaja T.S., on 26.8.1996 päivätyllä kirjelmällä pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa valokuvien näyttämiseen televisio-ohjelmassa liittyvistä tekijänoikeudellisista kysymyksistä.

Hakija kertoo, että hänen kuvaamiaan valokuvia on luvatta toisinnettu X Oy:n (jäljempänä X) tuottamassa Z -kanavalla esitetyssä "Suomen Paras" -viihdeohjelmassa 12.7.1995. Ohjelmasarjan ohjelmissa esitellään henkilöitä, joita ohjelmantekijät pitävät oman alansa huippuina. Edellä mainitussa jaksossa esiteltiin muun muassa Suomen paras kengäntekijä, suutari T.K., jonka esittely kesti ohjelmassa muutaman minuutin. Tässä ohjelmaosuudessa toisinnettiin kolme hakijan ottamaa valokuvaa, joissa oli kuvattu presidentit Urho Kekkonen ja Martti Ahtisaari sekä kuningas Kaarle XVI Kustaa, joille suutari T.K. kuvissa luovuttaa tekemänsä kengät.

Hakija kertoo, että hän on ollut tilaisuuksissa varta vasten ottamassa kuvia valtionpäämiehistä ja T.K:sta ja että kuvaustilanteissa hän on pyrkinyt saamaan mahdollisimman hyvän lopputuloksen kuvattavien henkilöiden valaistusta, asettelua ja asentoa ajatellen. Kuva Urho Kekkosesta ja lapikasmestari T.K:sta on otettu Tamminiemessä 15.2.1972, ja se on julkaistu Suomen Kuvalehdessä. Kaarle XVI Kustaasta ja T.K:sta kuva otettiin Tukholman kuninkaanlinnassa 6.5.1976, ja se julkaistiin Kainuun Sanomissa. Martti Ahtisaaresta ja T.K:sta kuva otettiin presidentinlinnassa 19.5.1995, ja kuva julkaistiin Kainuun Sanomissa.

X on hakijan mukaan ohjelman tuottaessaan toisintanut edellä kerrotut kolme tekijänoikeudella suojattua A:n ottamaa valokuvaa. Ohjelmassa ei kuitenkaan ole mainittu A:ta valokuvien ottajana, eikä A:lta ole pyydetty missään vaiheessa lupaa valokuvien toisintamiseen ja niiden saattamiseen yleisön saataviin television välityksellä. A:lle ei ole myöskään maksettu korvausta kuvien käyttämisestä.

X on hakijan mukaan esittänyt, että valokuvien käyttö on lain mukaan sallittua ilman lupaa. Myös Z Oy (jäljempänä Z) on viitannut X:n lausumaan. X on kiistänyt vastuunsa sillä perusteella, että kyseiset valokuvien kappaleet on tekijän suostumuksella myyty ja siitä syystä taideteoksen saa

sisällyttää tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin mukaisesti valokuvaan, elokuvaan tai televisioesitykseen, koska toisintamisella on tässä tapauksessa toisarvoinen merkitys. Yhtiö on vedonnut myös 25 b §:ään, jonka mukaan toisinnettaessa päiväntapahtumaa radio- tai televisiolähetyksessä saadaan päiväntapahtumassa näkyvä tai kuuluva teos sisällyttää toisinnokseen tiedotustarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.

Hakijan käsityksen mukaan hänen ottamansa valokuvat ovat tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettuja teoksia, eikä niitä saa toisintaa ja saattaa yleisön saataviin ilman tekijän lupaa. Lisäksi hän katsoo, ettei valokuvien toisintaminen kyseisessä ohjelmassa ole päiväntapahtuman toisintamista ja etteivät valokuvat ole toisarvoisessa asemassa ohjelmassa. Teosten tekijää ei hakijan mukaan myöskään mainita ohjelmassa missään yhteydessä.

Hakija pyytää tekijänoikeusneuvoston lausuntoa seuraavista asioista:

- 1) Saako X Oy toisintaa ilman lupaa ja korvauksia maksamatta valokuvaaja A:n valokuvia filmimateriaalille ja luovuttaa sen edelleen levitettäväksi yleisölle television välityksin tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin tai 25 b §:n perusteella?
- 2) Olisiko valokuvien toisintamisen ja yleisölle levittämisen yhteydessä A tullut mainita valokuvaajana?
- 3) Mikäli valokuvien käyttö on tapahtunut lainvastaisesti, mitä seuraamuksia tässä tapauksessa voi seurata X Oy:lle ja oikeudenloukkaukseen syyllistyneille henkilöille?
- 4) Mikäli tuottajayhtiö X Oy on menetellyt asiassa tekijänoikeuslain vastaisesti, kuinka laaja vastuu syntyy Z Oy:lle ohjelman esittäjänä?

Lausuntopyynnön liitteenä on videokasetti, jolle lausuntopyynnössä tarkoitettu ohjelma on nauhoitettu.

X Oy:n vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut X:lle tilaisuuden vastineen antamiseen. Vastineessaan X, asiamiehenään varatuomari P.K., toteaa, että sen tuottamassa ja Z:n esittämässä Suomen Paras - viihdeohjelmassa esitellään henkilöitä, joiden ammattitaitoa tai muuta osaamista voidaan pitää "maamme parhaana". Kussakin ohjelman jaksossa esitellään useita henkilöitä, jolloin yhden esittely kestää vain muutamia minutteja. Lausuntopyyntö koskee valokuvien toisintamista osana tällaista lyhyttä esittelyä.

Vastineen antaja toteaa, että lausuntopyynnössä tarkoitettut valokuvat on tekijän suostumuksella luovutettu suutari T.K:lle.

Vastineen mukaan siinä televisio-ohjelman osassa, jossa valokuvat toisinnettiin, kerrottiin T.K:n urasta ja elämäntyöstä. Ohjelmajaksossa keskityttiin T.K:n henkilöihahmoon ja hänen julkisuuden

henkilöille valmistamiensa jalkineiden esittelyyn. Vastineessa korostetaan, ettei tarkoituksena ollut A:n tai hänen ottamiensa valokuvien esittely ja ettei valokuvilla ollut ohjelmassa mitään itsenäistä merkitystä. Valokuvat olivat ainoastaan T.K:n haastattelun tausta-aineistoa, ja vastineen mukaan niiden ainoa anti ohjelmalle oli, että ne kuvasivat haastattelussa mainittuja julkisuuden henkilöitä T.K:n valmistamissa jalkineissa. Vastineen antaja korostaa, ettei televisio-ohjelman sisältöön tai ulkoasuun ollut vaikutusta sillä A:n luovasta työstä syntyneellä itsenäisellä ja omaperäisellä aineksella, jota valokuviin ehkä sisältyi.

Vastineessa katsotaan, että A:n ottamien valokuvien merkitys oli televisio-ohjelman sisällön ja ulkoasun kannalta täysin toisarvoinen ja että valokuvien toisintamishetket olivat ohjelman kokonaisuuteen nähden merkityksettömän lyhyitä. Lisäksi T.K:n esittely kesti ainoastaan joitakin minuutteja, ja haastattelu kokonaisuudessaan muodosti vain vähäisen osan kyseisestä ohjelmasta. Vastineen antaja katsoo, ettei A:n ottamalla valokuvilla ole voinut olla mitään itsenäistä merkitystä siinä ohjelmassa, jonka osana ne on toisinnettu, vaan että kysymys on tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettusta toisintamisesta toissijaisessa merkityksessä.

Vastineen antaja katsoo, että A:n ottamat valokuvat näkyivät Suomen Paras -ohjelmassa päiväntapahtumana toisinnetuissa T.K:n haastattelussa 25 b §:ssä tarkoitettulla tavalla sisällytettynä päiväntapahtuman toisinnokseen tiedotustarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Valokuvien toisintaminen rajoittui vastineen mukaan tiedotustarpeen toteuttamiseen siten, että valokuvat näkyivät satunnaisesti T.K:n haastattelun taustalla, minkä lisäksi niitä näytettiin sen verran, että haastattelun keskeinen teema, T.K:n kanssakäyminen julkisuuden henkilöiden kanssa, voitiin kuvista havaita.

Vastineen antajan katsoo, että taideteoksen toisintaminen toissijaisessa merkityksessä tai osana päiväntapahtumaa kuuluu ns. vapaan hyväksikäyttöoikeuden piiriin, jolloin taideteoksen tekijän lupaa ei tarvita teoksen toisintamiseen eikä hänellä ole toisintamisesta oikeutta korvaukseen.

Vastineen antaja toteaa, että valokuvien asema on ollut ohjelman kokonaisuuden kannalta epäitsenäinen ja toisintaminen on kestänyt koko ohjelman pituuteen nähden varsin lyhyen ajan. Lisäksi vastineen antaja katsoo, että valokuvien sisältämää omaperäisyyttä ja siten A:n luovaa työtä ei ole käytetty hyväksi televisio-ohjelmassa. Hyvä tapa ei siten ole vastineen antajan mielestä vaatinut valokuvaajan nimen ilmoittamista kuvia toisinnettaessa.

Tekijänoikeuden loukkaamisen seurauksista vastineen antaja toteaa, että tekijänoikeuslain 7 luvussa säädetyt seuraamukset ovat selkeitä ja että niiden tulisi olla kaikkien oikeusalamaisien tiedossa. Lisäksi huomautetaan, että yleisillä tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta yksittäistapauksessa todeta kyseisten säännösten soveltamisedellytykset ja päättää seuraamusten määrittelystä. Sen vuoksi vastineen antaja pitää lausuntopyynnön seuraamuksia koskevaa osaa tarpeettomana.

Z Oy:n vastine

Tekijänoikeusneuvosto on varannut Z:lle tilaisuuden vastineen antamiseen. Vastineessaan Z toteaa, että "Suomen Paras" on itsenäisen tuotantoyhtiön, X Oy:n, Z-kanavalle tuottama alihankintaohjelma. Itsenäisen tuottajan tehtävänä ja vastuulla on hankkia ohjelman esittämistä varten tarvittavat oikeudet (poikkeuksena Teosto). Sen vuoksi Z viittaa X:n antamaan selvitykseen.

Z toteaa, ettei sillä ole mahdollisuuksia kontrolloida alihankkijoiden tai muiden ohjelmien esitysoikeuksia myyvien tahojen (esim. koti- ja ulkomaisten elokuvatuottajien) sopimustoiminnan oikeellisuutta tai aukottomuutta tekijä tekijältä ja esiintyjä esiintyjältä. Z katsoo, että tekijänoikeuslain 57 §:n mukainen velvollisuus kohtuulliseen hyvitykseen muodostuisi tällaisissa tapauksissa käyttäjälle erityisen kohtuuttomaksi.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkeinä suojatuista teoksista muun muassa kirjallinen esitys ja valokuvateos. Valokuvat, jotka eivät yllä teostasoon, saavat tekijänoikeuslain 49 a §:n mukaista suojaa.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että teos ylittää niin sanottuun teostasoon. Tällä tarkoitetaan sitä, että teoksen on oltava itsenäinen ja omaperäinen luomistyön tulos. Teostasovaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, kun teos on niin itsenäinen ja omaperäinen, että kenenkään muun kuin tekijän ei yleensä voitaisi olettaa päätyvän muodoltaan samanlaiseen lopputulokseen itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään. Tekijänoikeussuojan kannalta teoksen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä. Myöskään lopputuloksen vaatimalla työmäärällä tai sen edellyttämällä tiedoilla ei ole vaikutusta tekijänoikeussuojan syntymiseen. Teostason arvioimiseksi ei laissa ole annettu säännöksiä, vaan arviointi tehdään yksittäistapauksissa harkinnan perusteella. Teostasovaatimus vaihtelee teoslajeittain.

Tekijänoikeus ei suojaa ideaa, periaatteita tai tietoja vaan sitä persoonallista ilmenemismuotoa, johon ne on saatettu. Tekijänoikeussuoja ei siten estä omaperäisen idean hyödyntämistä sinänsä.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tekijä voi kuitenkin luovuttaa oikeutensa kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat tekijänoikeuslain 27—29 §:ssä. Tekijä voi luovuttaa taloudelliset oikeutensa kokonaan tai osittain, mutta moraalisisista oikeuksistaan tekijä voi 3 §:n 3 momentin mukaan luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

Tekijälle kuuluvista taloudellisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 2 §:ssä. Sen mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin tekijänoikeuslain 2 luvussa mainituin rajoituksin yksinomaisen

oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna.

Tekijän moraalisisistä oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus on tekijänoikeuslain 43 §:n 1 momentin mukaan voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Valokuvan suoja

Valokuvan suojasta on Suomen lainsäädännössä ollut säännöksiä vuodesta 1880 lähtien. Oikeudesta valokuvaan säädettiin erillisessä laissa vuodesta 1927 aina vuoteen 1995 asti. Laki oikeudesta valokuvaan kumottiin 1.5.1995 voimaan tulleella lailla (447/1995) ja valokuvan suoja yhdistettiin tekijänoikeuslakiin tekijänoikeuslain muutoksella (446/1995).

Tekijänoikeuslain muuttamisesta annetun lain perustelut ovat suppeat. Perusteluissa on lähinnä viitattu aiemmin voimassa olleeseen valokuv lakiin. Edellä mainittuja lainmuutoksia koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 287/1994 vp, s. 53) on todettu, että muutos ehdotetaan tehtäväksi siten, että valokuvan suojaan tehdään vain ne välttämättömät muutokset, joita suojan sisällyttämisestä tekijänoikeuslakiin aiheutuu.

Valokuvana pidetään kuvaa, joka syntyy valon vaikutuksesta sille herkkään materiaaliin. Valo voi olla näkyvää tai näkymätöntä, kuten infrapuna- tai röntgensäteitä. Lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna valokuvaukseen verrattavana menetelmänä pidetään esimerkiksi lämmön avulla tapahtuvaa kuvaamista. Kuvan kiinnitysalustana puolestaan voi olla mikä tahansa tähän tarkoitukseen soveltuva väline tai aine. Valokuvina pidetään siten esimerkiksi magneettiselle kuvanauhalle tai tietokoneen muistiin tallennettuja kuvia, vaikkei niitä voida nähdä ilman teknisiä apuvälineitä. Yksittäisen valokuvan lisäksi valokuvana pidetään myös filmille tai videonauhalle kuvatun elokuvan jokaista yksittäistä kuvaa.

Tekijänoikeuslain säännösten perusteella voidaan todeta, että kaikenlaiset valokuvat ovat suojattuja. Suojaa saavat sekä teostasoon yltävät että sen alapuolelle jäävät valokuvat. Suojan laajuudessa on kuitenkin eroja. Valokuvateoksiin sovelletaan tekijänoikeuslain yleisiä, kaikkia teoksia koskevia säännöksiä, ja muiden valokuvien suojasta säädetään lain 49 a §:ssä. Kysymys valokuvan teostasosta on ratkaistava yksittäistapauksittain valokuvan ilmenemismuotoa kokonaisuutena tarkastellen. Valokuvan teostasoarviointiin liittyviä kysymyksiä on pohdittu muun muassa tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 1996:7.

Tekijänoikeuslakiin ei ole sisällytetty erityistä valokuvaajan määritelmää. Tekijänä voi olla vain luonnollinen henkilö. Tekijänoikeuslain 49 a §:n ja siinä olevan 7 §:ään kohdistuvan viittauksen

mukaan myös teostasoon yltämättömien valokuvien osalta valokuvaajana pidetään luonnollista henkilöä. Sitä, ketä pidetään tekijänoikeuslakia sovellettaessa valokuvaajana, on pohdittu muun muassa lausunnoissa 1991:6, 1996:7 ja 1996:12.

Valokuvateoksen tekijän taloudellisiin oikeuksiin kuuluu tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tietyin tekijänoikeuslain 2 luvussa mainituin rajoituksin yksinoikeus määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna.

Oikeus valokuvaan tai valokuvan tekijänoikeus suojaa valokuvaa sellaisenaan muttei esimerkiksi valokuvan kohdetta, ideaa tai aihetta. Kuka tahansa saa siten ottaa valokuvan samasta kohteesta ja jopa esimerkiksi samasta kuvakulmasta ja samassa valaistuksessa kuin toinen valokuvaaja. Sen sijaan valokuvaajan ottamasta valokuvasta ei saa valmistaa kappaletta tai näyttää sitä julkisesti ilman valokuvaajan suostumusta, koska tekijänoikeuslain 2 ja 49 a §:n mukaan valokuvan kappaleen valmistaminen ja sen julkinen näyttäminen kuuluvat valokuvaajan yksinoikeuden piiriin. Kun valokuvan kappale on tekijän suostumuksella myyty tai muutoin pysyvästi luovutettu taikka julkaistu, sitä saadaan tekijänoikeuslain 20 §:n mukaan näyttää julkisesti.

Teostasoon yltävien valokuvien lisäksi tekijänoikeuslaissa suojataan muita valokuvia tekijänoikeussuojaa heikommalla suojalla. Lain 49 a §:n 1 momentin mukaan valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna, valmistamalla siitä kappaleita sekä näyttämällä sitä julkisesti. Valokuvaajalta puuttuu sen sijaan yksinoikeus levittää kuvia. Oikeus valokuvaan on voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona kuva valmistettiin. Lain 49 a §:n 3 momentin viittaussäännösten perusteella tiettyjä tekijänoikeuslain säännöksiä sovelletaan myös valokuviiin, jotka eivät yllä teostasoon. Säännöksessä korostetaan lisäksi, että jos valokuva on tekijänoikeuden kohteena, voidaan siihen oikeuteen nojata. Sekä valokuvateoksen että 49 a §:n mukaan suojattavan valokuvan valokuvaajan moraaliset oikeudet vastaavat toisiaan.

Teostasoon yltävien ja lain 49 a §:n mukaisten muiden valokuvien suojan välillä pääasialliseksi eroksi jää valokuvateoksen suoja-aika, joka seuraa tekijänoikeuden yleistä suoja-aikaa. Toinen merkittävä ero on siinä, että muiden valokuvien kuin valokuvateosten suoja ei ulotu valokuvien levittämiseen, kuten myyntiin, vuokraamiseen ja lainaamiseen.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt valokuvien suojaa muun muassa lausunnoissa 1987:13, 1988:3, 1988:4, 1989:5, 1990:17, 1991:6, 1991:12, 1993:11 ja 1994:1, 1996:7 ja 1996:12.

Taideteoksen sisällyttäminen televisiolähetykseen

Yleistä

Tekijänoikeuden rajoituksista säädetään tekijänoikeuslain 2 luvussa. Tekijän yksinoikeutta teoskappaleiden valmistamiseen on säännöksissä rajoitettu muun muassa käytännöllisistä ja tärkeistä sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista syistä.

Rajoitussäännösten soveltamisen edellytyksenä on, että teos on joko julkistettu tai julkaistu. Tekijänoikeuslain 8 §:n mukaan teos katsotaan julkistetuksi, kun se on luvallisesti saatettu yleisön saataviin esimerkiksi pitämällä kuvataiteen teos esillä esimerkiksi näyttelyssä. Julkaistuksi teos katsotaan, kun sen kappaleita, esimerkiksi maalauksesta monistamalla tehtyjä julisteita, on tekijän suostumuksella saatettu kauppaan tai muutoin levitetty yleisön keskuuteen.

Tekijänoikeuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 287/1994 vp, s. 73) ehdotettiin lain 20 §:n 2 momenttiin erityistä säännöstä siitä, että teoskappaleen näyttämisoikeuden raukeaminen ei käsitä taideteoksen näyttämistä elokuvassa tai televisiolähetysessä. Säännöksen tarkoituksena oli täsmentää lakia siten, että taideteosten näyttäminen televisiossa ja elokuvassa on sallittua vain sitä koskevien erityissäännösten perusteella. Tällaisia erityissäännöksiä ehdotettiin 25 §:n 2 momenttiin ja 25 b §:ään. Sivistysvaliokunta kuitenkin totesi lakiesityksestä antamassaan mietinnössä (SiVM 31/1994 vp, s. 7), että säännöksen vaikeaselkoisuuden vuoksi ehdotettu 20 §:n 2 momentti poistetaan ja että elokuvaan sisällyttäminen merkitsee paitsi taideteoksen näyttämistä myös sen kappaleen valmistamista.

Tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentti

Tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentissa säädetään: "Kun taideteoksen kappale on tekijän suostumuksella myyty tai muutoin pysyvästi luovutettu taikka taideteos on julkaistu, saa taideteoksen sisällyttää valokuvaan, elokuvaan tai televisioesitykseen, jos toisintamisella on valokuvassa, elokuvassa tai esityksessä toisarvoinen merkitys."

Samansisältöinen säännös, ilman mainintaa valokuvasta, otettiin alunperin vuoden 1961 tekijänoikeuslain (404/1961) 25 §:n 1 momenttiin. Mainitusta säännöksestä ei ollut ehdotusta vuoden 1953 eikä vuoden 1957 komiteamietinnössä. Säännöstä onkin perusteltu ainoastaan lainmuutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 23/1960 vp, s. 4), jossa todetaan, että "lisäksi on pidetty asianmukaisena sallia teoksen sisällyttäminen elokuvaan tai televisioesitykseen, milloin toisintamisella on elokuvassa tai esityksessä toisarvoinen merkitys."

Tekijänoikeuslain valmistelutöiden mukaan tekijänoikeuden rajoitussäännöksiä sovellettaessa kuvataiteen teoksiin (taideteos) luetaan myös valokuvateokset. Tekijänoikeuslain muuttamista ja valokuvateosten kumoamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 287/1994 vp, s. 54) todetaan seuraavaa:

"On tarkoituksenmukaista soveltaa lain kuvataiteen teoksia koskevia erityissäännöksiä myös valokuvateoksiin. Tämän perusteena on teoslajien samankaltaisuus. Yhdistämällä valokuvateoksia ja kuvataiteen teoksia koskeva sanonta lain 1 §:ssä (valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, huomautus tässä) saavutetaan se etu, että esimerkiksi eräissä lain 2 luvussa olevissa oikeuksien rajoitussäännöksissä ei tarvita erillistä mainintaa valokuvateoksista."

Edellä mainittuja rajoitussäännöksiä sovelletaan myös teostasoon yltämättömiin valokuviin 49 a §:n 3 momentin viittausten mukaisesti.

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä (s. 29) on esitetty esimerkkinä taideteoksen sisällyttämisestä elokuvaan tai televisioesitykseen toisarvoisessa merkityksessä tilanne, jossa haastattelu on tehty sisätiloissa. Tällöin ei puheena olevaa rajoitussäännöstä sovellettaessa tarvita lupaa taustalla näkyvien taulujen kuvaamiseen tai näyttämiseen.

Säännöksen soveltamisesta ja laajentamisesta koskemaan myös taideteoksen sisällyttämistä valokuvaan todetaan hallituksen esityksessä (s. 74) lisäksi seuraavaa:

"Ehdotettavan 25 §:n 2 momentin mukaan taideteoksen saa sisällyttää valokuvaan, jos sen toisintamisella on valokuvassa toisarvoinen merkitys. Toisarvoisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota valokuvan kokonaisvaikutelmaan ja taideteoksen kuvauksen tarkoitukseen. Lupaa ei yleensä tarvita, jos taideteos näkyy kuvan taustalla tai se on muutoin toisarvoisessa merkityksessä kuvan kokonaisuuden kannalta. Mainoskuvassa, jossa taideteos on tarkoituksellisesti otettu osaksi lavastettua kokonaisuutta, lupa tarvitaan, vaikka taideteoksen osuus kokonaisuudesta olisi vähemmänkin merkittävä.

Ehdotettavan 2 momentin mukaan taideteoksen saa sisällyttää myös elokuvaan tai televisioesitykseen, jos toisintamisella on elokuvassa tai esityksessä toisarvoinen merkitys. Taideteoksen saa sisällyttää elokuvaan tai televisioesitykseen kuten yksittäiseen valokuvaankin. Lupaa taideteoksen kuvaamiseen ja esittämiseen ei tarvita myöskään, jos se on yhden tai useamman yksittäisen kuvan keskeinen osa, jos toisintamisella on elokuvan tai esityksen kannalta toisarvoinen merkitys. Säännös soveltuu myös silloin, kun elokuva otetaan osaksi multimediatuotetta, johon on yhdistetty tekstiä, ääntä ja kuvaa, jos elokuva on tarkoitettu katsottavaksi liikkuvana kuvana."

Oikeuskirjallisuudessa Pirkko-Liisa Haarmann (Tekijänoikeus, lähioikeudet ja oikeus valokuvaan, 1992, s. 147) on esittänyt esimerkkinä säännöksen soveltamisesta yksityiskodissa tapahtuvan henkilöhaastattelun. Tällaisessa tapauksessa ei televisioesitystä varten tarvita lupaa haastateltavan takana seinällä riippuvien taulujen kuvaamiseen ja näyttämiseen. Samansisältöiseen lopputulokseen on päätenyt Helsingin hovioikeus ratkaisussaan 30.12.1987 S 1986/522. Toisaalta Ruotsin lain vastaavasta säännöksestä on esimerkiksi Henry Olsson (Copyright, 1994, s. 121) todennut, ettei tällaisessa tilanteessa olisi lainkaan kysymys taideteoksen tekijänoikeudellisesta toisintamisesta.

Haarmannin mielestä säännös sallii kerrottua esimerkkiä laajemmankin taideteosten hyväksikäytön. Siten minkä tahansa taideteoksen — kuvanveistoksen, maalauksen tms. — käyttäminen elokuvan tai televisioesityksen lavasteen osana on säännöksen mukaan luvallista. Vapaan käyttämisen ainoa edellytys on, että toisintaminen tapahtuu toisarvoisessa merkityksessä elokuvassa tai esityksessä. (Haarmann, s. 147)

Tekijänoikeuslain 25 b §

Teoksen sisällyttämisestä päiväntapahtuman toisintamiseen säädetään puolestaan lain 25 b §:ssä: "Toisinnettaessa päiväntapahtumaa radio- tai televisiolähetyksessä tai elokuvana saadaan päiväntapahtumassa näkyvä tai kuuluva teos sisällyttää toisinnokseen tiedotustarkoituksen edellyttämässä laajuudessa."

Tekijänoikeuslain muutoksella (648/1974) silloinen 21 §:n säännös muutettiin sisällöltään nykyiseen muotoonsa. Aiemmin säännöksen mukaan oli ollut sallittua sisällyttää toisinnokseen vain lyhyitä kohtia päivántapahtuman osana esitetystä tai näytetystä teoksesta. Lainmuutosta koskeneen hallituksen esityksen (HE 20/1974 vp, s. 2) mukaan säännös muutettiin vastaamaan Bernin yleissopimuksen 10 bis artiklan 2 kohtaan tehtyä muutosta, jolla sopimustekstistä poistettiin teoksen pituutta koskenut rajoitus. Samalla sopimusvaltioille annettiin oikeus itse määrätä, millä ehdoilla tällainen toisintaminen informaatiotarkoituksen edellyttämässä laajuudessa saa tapahtua.

Säännöstä on perusteltu vuoden 1953 komiteanmietinnössä (komiteanmietintö 1953:5, s. 59) seuraavasti:

"Näissä tapauksissa on päivántapahtuma sellaisenaan radiolähetyksen tai elokuvan kohteena, jota vastoin siihen sisältyvä teoksen esittäminen on vain enempi- tai vähempimerkityksellinen yksityiskohta, jonka poissulkeminen tapausta toisinnettaessa usein voisi kohdata teknillisiä vaikeuksia (juhlaohjelmaan sisältyvä musiikkiesitys) tai olla kokonaan mahdotonta (musiikki toisinnettuna tapauksen taustana). ---

— Ehdotetun säännöksen sanamuodosta käy ilmi, ettei se tarkoita niitä tapauksia, joissa teoksen esittäminen on pääasia ---."

Haarmann (s. 153) toteaa, että säännöstä sovellettaessa päivántapahtumaksi ei voida katsoa teoksen esittämistä, esimerkiksi teatterin juhlanäytäntöä. Sen sijaan usein käytetty esimerkki säännöksen soveltamisesta on Haarmannin mukaan taidenäyttelyn avajaisten selostaminen, jolloin televisiotoimittaja ei tarvitse taulujen kuvaamiseen tekijöiden suostumusta.

Tekijänoikeuslain 22 § (sitaatiooikeus)

Tekijänoikeuslain 22 §:ssä olevan yleisen sitaatiooikeutta koskevan säännöksen mukaan julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Teoksen tulee siis olla 8 §:n mukaisesti julkistettu eli luvallisesti saatettu yleisön saataviin.

Lainaukselle ei ole laissa asetettu tarkkoja rajoja, vaan 22 §:n mukaan tapahtuvan siteeraamisen laajuutta ja sallittavuutta on tarkasteltava tapauskohtaisesti. Sitatiooikeuden käyttämistä ei ole sitaattisäännöksen sanamuodon mukaisesti rajoitettu tiettyyn teoslajiin tai tiettyyn tekniikkaan, vaan periaatteessa kaikkia teoslajeja voidaan siteerata siteeraukseen soveltuvilla tekniikoilla.

Tekijänoikeuskomitean VI mietinnössä "Kuvataide ja tekijänoikeus" (komiteanmietintö 1991:33, s.78) on todettu, että sitaatiooikeutta koskevaa lain säännöstä sovelletaan kaikkiin julkistettuihin teoksiin, myös taideteoksiin. Siten säännöstä sovelletaan myös valokuvateoksiin ja 49 a §:n viittaussäännöksen mukaan myös muihin valokuviin.

"Käytännössä taideteoksen siteeraamisella sanan varsinaisessa merkityksessä on vähän merkitystä. Yleensä taideteoksen käyttö sitaatinomaisesti edellyttää koko teoksen lainaamista. Nämä tapaukset on lueteltu tyhjentävästi 14 §:n 2 momentissa. Poikkeustapauksissa voidaan ajatella taideteoksen osan lainaamista toiseen taideteokseen. Esimerkiksi maalauksiin tai esinesommitelmiin voitaneen "siteerata" yksittäisiä hahmoja, kuva-aiheita tai muita vastaavia elementtejä toisesta taideteoksesta. -

--

Sekä vuoden 1953 ja 1957 lakiehdotusten valossa lienee riidatonta, että säännös taideteosten reprodusoimisesta 2 momentin tapauksessa koskee taideteosta kokonaisuudessaan. Nykyisen 1 momentin soveltamisalaan jäisivät ne tapaukset, joissa taideteoksen osa siteerataan siinä mainituin edellytyksin." (KM 1991:33, s. 78—79)

Komiteanmietinnössä mainittua 14 §:n 2 momentin säännöstä vastaava säännös on sijoitettu nykyään 25 §:n 1 momentiksi. Säännöksen mukaan julkistetuista taideteoksista saa ottaa tekstiin liittyviä kuvia arvostelevaan tai tieteelliseen esitykseen sekä sanomalehteen tai aikakauskirjaan selostettaessa päivántapahtumaa, edellyttäen ettei teosta ole valmistettu sanomalehdessä tai aikakauskirjassa toisinnettavaksi. Säännöksen nojalla voidaan toisintaa sekä kokonaisia taideteoksia tai valokuvia että niiden osia. Tästä 25 §:n 1 momentissa säädetystä teosten käyttämisestä tietyissä tapauksissa on Haarmannin mukaan (s. 150) yleisesti käytetty nimitystä "kuvasitaatti", vaikka kysymys ei olekaan varsinaisesta siteeraamisesta vaan teosten käyttämisestä tietyin edellytyksin.

Kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen (Bernin konventio, SopS 79/86) 10 artiklan 1 kappaleen mukaan "lainaukset yleisön saataviin laillisesti saatetusta teoksesta, mukaan lukien lehdistökatsausten muodossa olevat lainaukset sanoma- ja aikakauslehtikirjoituksista, ovat sallittuja edellyttäen, että lainaaminen on hyvän tavan mukaista ja että se tehdään vain lainauksen tarkoituksen oikeuttamassa laajuudessa". Edellä mainitun mukaisesti teosta käytettäessä on saman artiklan 3 kappaleen mukaan mainittava sekä lähde että tekijän nimi, jos se ilmenee lähteestä.

Bernin konvention selitysteoksessa (Guide to the Berne Convention, 1978, s. 58—59) todetaan, että sopimuksessa tarkoitettulla tavalla laillisesti yleisön saataviin saatetusta teoksesta otettua lainausta voidaan käyttää jonkin asian havainnollistamisessa tai puolustamisessa taikka siteerattavan teoksen kuvailussa tai arvostelemisessa. Selitysteoksessa todetaan lisäksi, että hyvän tavan mukaisuuden arviointi tapahtuu viime kädessä tuomioistuimessa, jonka on arvioitava muun muassa sitaatin laajuutta suhteessa toisaalta lainattavaan teokseen ja toisaalta lainaajan teokseen. Hyvän tavan mukaisuudesta esitetään esimerkkinä historia- tai kirjallisuusaiheinen teos, jossa asioita havainnollistetaan muutamilla lainauksilla. Hyvän tavan vastaista sen sijaan on sellainen käyttö, jossa lainauksia käytetään väärässä asiayhteydessä.

Sitaattioikeuden käyttäminen edellyttää tekijän moraalisten oikeuksien huomioon ottamista eli yleensä tekijän nimen ja lähde- tai lähdeteoksen mainitsemista. Tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi tekijänoikeuslain 11 §:n 2 momentin mukaan lain 2 luvun rajoitussäännöksen nojalla teosta julkisesti toisinnettaessa lähde on mainittava

siinä laajuudessa ja sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Tekijän nimen ja lähdetekoksen mainitseminen riippuu paitsi alalla noudatettavasta hyvästä tavasta myös lainauksen kohteena olevasta teoslajista.

Yleisesti voidaan todeta, että teosta sallitulla tavalla siteerattaessa "hyvän tavan mukaisuutta" ja "tarkoituksen edellyttämää laajuutta" on yleisten tekijänoikeuden rajoitussäännöksiä koskevien periaatteiden mukaisesti tulkittava ahtaasti. "Hyvän tavan mukaisuuden" on selitetty tarkoittavan sitä, että lainaamisen tulee toteuttaa niin sanottu vetoamisfunktio. Oikeuskirjallisuudessa Kivimäki (Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, 1966, s. 84) on todennut seuraavaa: "Tämä funktio sisältää oikeuden toisen henkilön teoksen toisintamiseen, arvostelemiseen tai edelleen kehittämiseen tarkoituksessa, joka on omiansa helpottamaan uuden teoksen valmistamista. Toisin sanoen siteerauksen tulee, ollakseen oikeutettu, olla apuna henkisessä luomistyössä."

Sitaattien sallittu laajuus ja käyttötapa vaihtelevat suuresti eri teoslajeissa ja riippuen sitaattien käyttöyhteydestä. Teoksista otettuja lainauksia voidaan käyttää periaatteessa kaikissa teoslajeissa, mutta yleisimmin sitaatteja käytetään kirjallisissa teoksissa. Tieteellisessä kirjallisuudessa sitaattien avulla esimerkiksi vedotaan aikaisempiin kirjoituksiin, arvostellaan toisen kirjoittajan näkemyksiä tai puolustetaan omaa näkemystä. Lainauksella tulee siten olla asiallinen yhteys siihen teokseen, johon sitaatti otetaan. Myös tekstin esteettinen koristelu kirjallisuuslainauksin voi olla hyvän tavan mukaista käyttöä.

Vuoden 1953 komiteanmietinnössä (s. 56) esitettiin, että sallitun lainauksen laajuutta määriteltäessä olisi otettava huomioon paitsi lainauksen tarkoitus myös lainatun osan ja koko teoksen laajuuden välinen suhde. Sallitun sitaatin laajuus on nykyisessä sitaattisäännöksessä määritelty siten, että sitaatteja saa ottaa "hyvän tavan mukaisesti" ja "tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa". Lainauksen pituudelle ei ole asetettu muita rajoja. Haarmann (s. 135) on katsonut, että esimerkiksi tieteellisessä kirjallisuudessa voidaan sallia pitkiäkin sitaatteja. Vaikka sitaatin pituus on lyhyttä huomattavasti yleisempi ongelma, sitaatti voi periaatteessa olla myös liian lyhyt, jos lainattavasta teoksesta voi sitaatin välityksellä saada väärän käsityksen.

Valokuvien sisällyttäminen televisiolähetukseen lausuntopyynnön tapauksessa

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei se ole katsonut tarpeelliseksi arvioida lausuntopyynnössä tarkoitettujen valokuvien teostasoa, koska sekä valokuvateosten että tekijänoikeuslain 49 a §:n mukaan suojattavien valokuvien valokuvaajalla on yksinoikeus valmistaa valokuvista kappaleita. Myös tekijänoikeuslain rajoitussäännöksiä sovelletaan sekä valokuvateoksiin että 49 a §:n 3 momentin viittaussäännöksen mukaan myös muihin valokuviin.

Tekijänoikeusneuvosto on tarkastellut videokasetille tallennettua lausuntopyynnössä tarkoitettua ohjelmaa. Kyseiseen Suomen Paras -ohjelmaan sisällytetty ohjelmaosuus suutari T.K.:sta on kestoltaan noin 2 minuuttia 30 sekuntia. Ohjelmassa kerrotaan T.K.:n elämänvaiheista, haastatellaan T.K.:ta kotiloissa työnsä äärellä lapikkaita valmistamassa sekä näytetään T.K.:n valmistamia lapikkaita. Tässä yhteydessä ohjelmassa näytetään kolmea valokuvaa, joissa T.K. on kuvattu valtionpäämiesten kanssa.

T.K:n uran huippusaavutuksiksi mainitaan ohjelmassa hänen eri maiden valtionpäämiehille valmistamansa lapikkaat. Lapikkaiden saajista mainitaan Neuvostoliiton ulkoministeri Kosygin, Ruotsin kuningas Kaarle Kustaa sekä Suomen presidentit Kekkonen, Koivisto ja Ahtisaari. Kertojan kertomuksen taustalla näytetään samaan aikaan yhteensä noin 10 sekunnin ajan Kaarle Kustaasta ja Kekkosesta lapikkaat jalassa otettuja valokuvia. Kaarle Kustaasta otettua valokuvaa näytetään siten, että lapikkaat jalassa seisovasta kuninkaasta näytetään ensin lapikkaat, jonka jälkeen kamera liikuu ylöspäin päätyen kuninkaan kasvoihin. Välittömästi sen jälkeen kamera siirtyy Kekkosesta otettuun valokuvaan, joka näytetään päinvastaisessa järjestyksessä, päästä jalkoihin. Hieman myöhemmin näytetään Ahtisaaresta ja T.K:sta otettu valokuva, joka on painettu sanomalehteen. Tätä lähes kokonaisuudessaan näkyvää kuvaa näytetään noin 6 sekunnin ajan Ahtisaaresta ja T.K:sta kertovan tarinan taustalla.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että lausuntopyynnön tapauksessa valtionpäämiehistä ja suutari T.K:sta otettuja valokuvia on käytetty televisio-ohjelman kuvituksena korostamassa T.K:n ammattitaitoa ja saavutuksia. Erityisesti edellä mainitun kuvaparin esittämistapa — kuvaus alkaa lapikkaista ja päättyy niihin — korostaa T.K:n lapikkaiden tekijänä saavuttamaa mainetta.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitetussa tapauksessa valokuvien toisintaminen televisio-ohjelman kuvituksena, jolla on korostettu kuvissa esiintyvän henkilön ammatillisia saavutuksia, ei ole tapahtunut televisio-ohjelman kannalta toisarvoisessa merkityksessä tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin säännöksessä tarkoitetulla tavalla.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei valokuvia ole käytetty televisio-ohjelmassa myöskään tekijänoikeuslain 22 §:n sitaattisäännöksen mukaisesti tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa ottaen huomioon televisio-ohjelman pituus ja valokuvien käyttämisen laajuus televisio-ohjelmassa. Valokuvien toisintamiseen televisio-ohjelman kuvituksena olisi siten tarvittu valokuvaajan lupa.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön tapauksessa valokuvia julkisesti toisinnettaessa olisi tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin mukaisesti tullut ilmoittaa kuvat ottanut valokuvaaja sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Tekijänoikeusneuvosto ei voi kuitenkaan tässä yhteydessä ottaa kantaa siihen, mikä on televisio-ohjelmissa noudatettava hyvä tapa ohjelmissa esitettyjen teosten tekijöiden tai valokuvien kuvaajien ilmoittamisessa.

Lausuntopyyntöön annetussa vastineessa esitettiin, että lausuntopyynnön tapauksessa voitaisiin soveltaa myös tekijänoikeuslain 25 b §:ää, jonka mukaan toisinnettaessa päivántapahtumaa radio- tai televisiolähetyksessä tai elokuvana saadaan päivántapahtumassa näkyvä tai kuuluva teos sisällyttää toisinnokseen tiedotustarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, ettei lausuntopyynnön tapauksessa ole kysymyksessä lain valmistelutöissä tarkoitettu päivántapahtuman toisintaminen vaan tyypillinen henkilön persoonasta ja saavutuksista kertova kuvaus, joka ei liity mihinkään ajankohtaiseen tapahtumaan, ja ettei tekijänoikeuslain 25 b §:ää siten voida soveltaa.

Vastaukset hakijan esittämiin kysymyksiin

Kysymykset toistetaan selvyuden vuoksi.

1) Saako X Oy toisintaa ilman lupaa ja korvauksia maksamatta valokuvaaja A:n valokuvia filmimateriaalille ja luovuttaa sen edelleen levitettäväksi yleisölle television välityksin tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin tai 25 b §:n perusteella?

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnössä tarkoitettussa tapauksessa olisi tarvittu valokuvaajan lupa valokuvien toisintamiseen televisio-ohjelmassa. Valokuvien toisintaminen ei siten ollut sallittua ilman valokuvaajan lupaa tekijänoikeuslain 25 §:n 2 momentin tai 25 b §:n perusteella.

2) Olisiko valokuvien toisintamisen ja yleisölle levittämisen yhteydessä A tullut mainita valokuvaajana?

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että valokuvia julkisesti toisinnettaessa on tekijä ilmoitettava tekijänoikeuslain 3 §:n 1 momentin mukaan sillä tavoin kuin hyvä tapa vaatii. Säännöstä sovelletaan 49 a §:n 3 momentin viittauksen mukaan myös teostasoon yltämättömiin valokuviin.

Tekijänoikeusneuvosto ei voi kuitenkaan ottaa kantaa siihen, mikä on televisio-ohjelmissa noudatettava hyvä tapa ohjelmissa esitettyjen teosten tekijöiden tai valokuvien kuvaajien ilmoittamisessa.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekijän tai valokuvaajan mainitseminen välittömästi teoksen tai valokuvan yhteydessä edellyttää, että teosta tai valokuvaa näytetään ohjelmassa yhtäjaksoisesti riittävän kauan, jotta katsoja ehtii teoksen tai valokuvan lisäksi havaita myös sen tekijän tai valokuvaajan nimen. Lausuntopyynnön tapauksessa valokuvia on näytetty verraten lyhyen ajan. Sen sijaan tekijän tai valokuvaajan sekä myös ohjelmassa näytetyn teoksen nimi voidaan tarvittaessa luontevasti ilmoittaa ohjelman lopputeksteissä.

3) Mikäli valokuvien käyttö on tapahtunut lainvastaisesti, mitä seuraamuksia tässä tapauksessa voi seurata X Oy:lle ja oikeudenloukkaukseen syyllistyneille henkilöille?

Tekijänoikeusneuvosto viittaa aluksi edellä annettuihin vastauksiin. Julkisesti tapahtuva suojatun valokuvan luvaton toisintaminen voi tulla rangaistavaksi joko rikoslain 49 luvun 1 §:n mukaan tekijänoikeusrikoksena tai tekijänoikeuslain 56 a §:n mukaan tekijänoikeusrikkomuksena. Tekijän tai valokuvaajan nimen tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtuva mainitseminen jättäminen puolestaan voitaisiin rangaista lähinnä 56 a §:n mukaan tekijänoikeusrikkomuksena.

Teon rikosoikeudellisesta arvioinnista riippumatta se, joka käyttää teosta tai valokuvaa vastoin tekijänoikeuslakia, on tekijänoikeuslain 57 §:n 1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan tekijälle kohtuullisen hyvityksen. Jos käyttäminen tapahtuu tahallisesti tai tuottamuksesta, on saman pykälän 2 momentin mukaan hyvityksen lisäksi suoritettava korvaus kaikesta muustakin menetyksestä, niin myös kärsimyksestä ja muusta haitasta.

Tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan ei kuulu näyttökysymysten ratkaiseminen eikä tekojen mahdollisen rangaistavuuden arviointi.

4) Mikäli tuottajayhtiö X Oy on menetellyt asiassa tekijänoikeuslain vastaisesti, kuinka laaja vastuu syntyy Z Oy:lle ohjelman esittäjänä?

Tekijänoikeusneuvosto viittaa edellä kysymykseen 3 antamaansa vastaukseen. Se, kuka katsotaan teon tekijäksi ja siten loukkauksesta vastuussa olevaksi, määräytyy rikosoikeudellisten periaatteiden mukaan. Tekijänoikeusneuvosto ei voi toimivaltansa puitteissa ottaa kantaa Z Oy:n oikeudelliseen asemaan lausuntopyynnön tapauksessa.

Riippumatta siitä, onko Z rikosoikeudellisessa vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta tai onko teko tapahtunut tahallisesti tai tuottamuksesta, teoksen tai valokuvan tekijänoikeuslain vastaisesta käyttämisestä on maksettava tekijänoikeuslain 57 §:n mukainen kohtuullinen hyvitys.

Lausuntoon liittyvät Matti Anderzénin, Kirsi-Marja Okkosen, Stig Henrikssonin ja Markku Varhelan eriävät mielipiteet.